

עין משפט

גר מצוה

בז א מיי פ"ז מהלכות לולב הלכה ז סמג עשין מד טוש"ע או"ח סי' תרנ"א סעיף א':

בז ב מיי פ"ח שם הל' ה סמג שם טוש"ע או"ח סי' תרמז סעי' א וסעיף י וסי' תרמז סעיף ז:
בז ג מיי פ"ז שם הל' ה סמג שם טוש"ע או"ח סי' תרנ"א סעי' יז:

בז ד מיי פ"ח מהלכות לולב הלכה א סמג עשין מד טוש"ע או"ח סי' תרמט סעיף א':

בז ה מיי וסמג שם טוש"ע או"ח סי' תרמח סעיף א':
בז ו מיי וסמג שם טוש"ע או"ח סי' תרמח סעיף ג:

ז מיי שם הלכה ז:

זא ח מיי שם וסמג שם טוש"ע או"ח סי' תרמח סעיף ה':

זב ט מיי שם הלכה ז

טוש"ע שם סעי' ז:

זג י מיי שם הלכה ח'

טוש"ע שם סעי' כא':

זד יב מיי פ"ז שם הל"ח טור שו"ע שם סעיף כג:

רבינו חננאל

וכן שטר שכתוב בו בורסיף היא בבל:
מתני' ערבה כמושה ונשרו מקצת עליה ושל בעל כשרה.
חלוקת ר' ישמעאל ור' טרפון במשנתנו ר' ישמעאל אומר ג' הדסין ואפי' ב' קטומין ואחד שאינו קטום ר' טרפון אומר אפי' שלשתן קטומין.
אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון ואזדא שמואל לטעמיה דאמר להנהו דמזבני אסא אשור זביניכו כלומר החישו ומכרו בזול לא תדקדקו על הקונים הרבה דאי לא דרישנא לכו הלכה כר' טרפון דקי"ל כוותיה אלא משום מצוה בעינא שלימין:
ד' מינין שבלולב מעכבין זה את זה שנא' ולקחתם לכם שתהא לקיחה תמה:
א' ירושלמי רב הונא בשם רב יוסף טעמא דרב הונא דמאי מדבריהם ושאר הימים אין מברכין אף מה דמאי אין מברכין אף שאר הימים אין מברכין:
[מתני'] אתרוג הגזול כו':

חשק שלמה על ר"ח

א' דברי ירושלמי אלו שיחים להסוגא דלקמן מ"ה ע"ב ע"ש.

לד:

לולב הגזול

נפקא מינה לגיטי נשים. כדפירש בקונט' דקיימא לן צפ"ק לגיטין (דף ו.) דצבל כארץ ישראל לגיטין דאין נריך

לומר צפני נכתב וצפני נחתם דשכיחי ממיצתא וצקיאין לשמה וגם עדים מנזיין לקיימו והיינו מה שקורין צורסיף דמשמני שמה וצסוף

צמה מדליקין (שבת דף לו: ושם) פי' עוד לשון אחר (א) ונפקא מינה לענין שמו ושמה ושם עירו ושם עירה' ולא יתכן דצבל הוא שם המדינה כדאמר (קדושין דף ע"א.) א"י עיסה לצבל ואמרי' פרק עשרה יוחסין (שם) עד היכן הוא צבל ואין כותבין שם המדינה צגט אלא שם העיר:

ענף עין עבות שלשה. פי' בקונט' ענף חד עץ חד עצות חד ותימה דלעיל (דף לז:) אוקימנא ענף עץ שענפיו חופין את עליו ודרשין נמי עץ עצות קלוע כמין קליעה וא"ת ונימא פרי עץ הדר שלשה וי"ל דמדרשא דעץ דרשין" שטעם עלו ופריו שוים:

ערבי נחל שתיים. אפילו נומן כמה הדסים וכמה ערבות צלולצ אין זה צל חוסיף אפילו למ"ד נריך אגד אא"כ מוסיף מין אחר כדפרישית צסוף ראוהו צית דין (ר"ה דף כח: ד"ה ומנ"פ):

שתהא לקיחה תמה. מהאי טעמא נמי פסלינן אתרוג חסר משום דאין זה לקיחה תמה וציוס שני לא חיישינן אף על גב דקפדינן אחרצעה מינין וטעמא פירשתי צריש פירקין (דף כט: ושם גד"ה צעינן) וצהקומץ רצה (מנחות דף כו.) מסיק דהא דמעכצי אהדדי לא שנו אלא שאין לו אצל יש לו אין מעכבין ופירש צהלכות גדולות אין מעכבין דלא חימא עד דמגצה להו צהדי הדדי אלא אי מגצה כל חד וחד לחודיה שפיר דמי דקיימא לן לולצ אין נריך אגד ודצר תימה הוא לומר כן דכיון דכולו מנזה אחת היאך יועילו צזה אחר זה ור"ת הגיה צספרו לא שנו דמעכבין משום תמה אלא שאין לו אצל יש לו תמה הוא אע"פ שלא חצרו צאגדו כדאמרי' (לעיל דף לג.) דלא דרשי רצנן לקיחה לקיחה ולר' יהודה דדריש לקיחה משמע ליה דלא הוי תמה אא"כ אגדו:

ולדרוש להו בר"ע דמיקל טפי. תימה הא לא סצירא ליה כר"ע אלא כרצי טרפון וי"ל דכל זה מן הדיוק שצא להוכיח דשמואל

לטעמי' דכרצי טרפון סצירא ליה דאי מפחיד להו צמדי דלא סצר כדי שימכרו צוול היה לו להפחידם מר"ע דמיקל טפי ודחי אדרצ' מפחד טפי מרצי טרפון דתלתא קטומין שכחי מחד דלא קטים ומעולם^[א] לא תשמע דסצר כרצי טרפון ומיהו קשה מפרק כל שעה (פסחים דף ג.) מקדירות צפסה דאמר שמואל משהי להו עד אחר הפסקה ועצד צהו צין צמינו צין שלא צמינו ואמרין ואזדא שמואל לטעמיה דאמר להו שמואל להנהו דמוצנו כנדי אשור וצינייכו ואי לא דרישנא לכו כרצי שמעון כלומר דשרי חמץ לאחר הפסקה כי לימיה צעיניה ומשמע צהדיא דלא מפחד צמידי דלא סצר ליה וי"ל דהתם למה לו להפחידם כדי צמידי דלא סצר ליה דצשלמא הכא מצי למימר דהיה מפחידם כדי שימכרו צוול ותהא המנזה מנזיה ולא ימנעו צצציל יוקר וא"ת ואי סצר לה כר' טרפון לידרוש להו כוותיה דכי האי גוונא פריך צפרק כל שעה (שם) ומשני אחר' דרצ הוה וי"ל דהכא הניח משום הידור רוחותיו ואתא לקמיה דרצא ואמר זיל פייסיה צמאי דאיפייס ואי לא דיינינא לך כרצ הונא אליצא דרצי יוסי דאמר הכל לפי מה שגדר מה שלא דן לו לפי שנחפייס רצינא ומחל לו צפחות:

פרק שלישי

סוכה

לגיטי נשים. דקיימא לן (גיטין דף זב.) המציא גט מחוזה לארץ נריך שיאמר צפני נכתב וצפני נחתם אי משום דאין מנזיין לקיימו ואי משום דאין צקיאין לשמה והמציא מארץ ישראל אינו נריך לפי שצקיאין לשמה ועולי רגלים

נפקא מינה לגיטי נשים:
מתני' א'ר' ישמעאל אומר שלשה הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג אחד אפילו שנים קטומים ואחד אינו קטום ר' טרפון ב'אומר אפי' שלשתן קטומים ר"ע אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדם אחד וערבה אחת:
גמ' תניא רבי ישמעאל אומר א' פרי עץ הדר אחד כפת תמרים אחד ענף עץ עבות שלשה ערבי נחל שתיים ואפילו שנים קטומים ואחד שאינו קטום ר' טרפון אומר שלשה ואפי' שלשתן קטומים ר"ע אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדם אחד וערבה אחת אמר לו^[א] ר' אליעזר יכול יהא אתרוג עמהן באגודה אחת אמרת וכי נאמר פרי עץ הדר וכפת תמרים והלא לא נאמר אלא כפת י'ומנין^[ב] שמעבבין זה את זה ת"ל ולקחתם שתהא לקיחה תמה ורבי ישמעאל מה נפשך אי שלימין בעי ליבעי נמי כולהו אי לא בעי שלימין אפי' חד נמי לא אמר ביראה א"ר אמי חזר בו רבי ישמעאל אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי טרפון ואזדא שמואל לטעמיה דאמר להו שמואל להנהו דמזבני אסא אשור וזבינו ואי לא דרישנא לכו כרבי טרפון מ"ט אילימא משום דמיקל ולידרוש להו כרבי עקיבא דמיקל טפי תלתא קטומי שכיחי חד ולא קטום לא שכיח:

מתני' יאתרוג הגזול והיבש פסול ושל אשרה ושל עיר הנדחת פסול ושל ערלה פסול של תרומה טמאה פסול של תרומה טהורה לא יטול ואם נטל כשר של דמאי ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין של מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר^[א] עלתה חזוית על רובו נטלה פטמתו נקלה^[ב] נסדק^[ג] ניקב וחסר^[ד] כל שהוא פסול עלתה חזוית על מיעוטו נטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר אתרוג הכושי פסול^[ה] והירוק ככרתי ר' מאיר מכשיר ור' יהודה 'פוסל^[ו] שיעור אתרוג הקטן ר"מ אומר כאנוז רבי יהודה אומר יבביצה^[ז] ובגדול כדי שיאחו שנים בידו^[ח] דברי ר' יהודה י'ורבי יוסי אומר אפי' אחד בשתי ידיו:
גמ' צקטומין:
בר"ע. דלא צעי אלא חד:
מתני' של ערלה ושל תרומה טמאה פסול. צגמרא מפרש טעמא:
לא יטול. צגמרא מפרש טעמא:
בירושלים. שהיא כשרה לאכילת מעשר שני:
לא יטול. כדמפרש צגמרא:
ואם נטל כשר. שהרי יש צה הימר אכילה אצל חוץ לירושלים לא דלכס כתיב הראוי לכס:
חזוית. כמין אצבעועות דקות:
נטלה פטמתו. ראש אתרוג מפי רצי' יעקב ודוגמתו הפטמ' של רמון (עוקצין פ"צ מ"ג):
הכי גרסינן נקלה נסדק ניקב וחסר בל שהוא פסול. ניקב וחסר כל שהוא חדא מילתא דאילו ניקב ולא חסר שתתצ צו מחט והוציאה כשר כדקתני סיפא:
ניטל עוקצו. ונצו כמו צעוקצי תאנים (סנהדרין דף מ.) הבושי. שצא מארץ כוש ושחור הוא:
ברתו. כרישים פור"י:
ובגדול. שלא יהא גדול יותר מדאי:
גמ'

מנזה וצריש צצא צתרא (דף ה. ושם) גצי רוניא דאקפיה רצינא מארצע דיינינא לך כרצ הונא אליצא דרצי יוסי דאמר הכל לפי מה שגדר מה שלא דן לו לפי שנחפייס רצינא ומחל לו צפחות:

מנזה וצריש צצא צתרא (דף ה. ושם) גצי רוניא דאקפיה רצינא מארצע

דיינינא לך כרצ הונא אליצא דרצי יוסי דאמר הכל לפי מה שגדר מה שלא דן לו לפי שנחפייס רצינא ומחל לו צפחות:

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) מנחות כ., צ) עיי' מוס' לקמן לה:
ד"ה עלתה], א) [לעיל לא. ועיי' מוס' שם ד"ה הירוק ומוס' חולין מז:
ד"ה אלא], ד) [לעיל לא:], ה) [לעיל לא:], ו) גיטין כ., ז) לקמן לה., ח) ועיין מוס' מנחות לח. ד"ה התכלת.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה נפקא מינה וכו' עוד לשון אחר דנפקא:

תורה אור השלם

א) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעָרְבִי נִחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יי' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
[ויקרא כג, ט]

ליקוטי רש"י

לגיטי נשים. דקיימא לן צני צבל צקיאין שצריך לכתוב גט לשמה והמציא גט משום אין נריך לומר צפני נכתב וצפני נחתם וצני שאר ארצות אין צקיאין וצריך ועכשיו צני צורסיף היא צבל וצבל של עכשיו היא צורסיף והן עמי הארץ כדאמרין צעלמא (סנהדרין דף קט.) צור שאפי שנטלו מימיו, ואני אומר נפקא מינה לגיטי נשים לענין שינה שמו ושמה ושם עירו ועירה פסול וצריך לכתוב שם של עכשיו נשם ע"ב].
שנים בידו אחת. גרסינן צ' אתרוגים בידו אחת צצמקוס הא' יאחו הלולצ כשיספכן [לעיל לא:].

הגהות וצייונים

א) ברי"ף וברא"ש ליתא חיבת "לו" ועיין בקרב"ג אות ב' שזה הגי' נכונה דמה שייך זה לדברי ר"ע:
ב) ג"א חסר (גליון):
ג) בד"י בידו אחת (גליון):
ד) בדפוך וליקח:
ה) צ"ל וּשְׂמַחְתֶּם (בארות המים):

לעזי רש"י

פור"י. פירוש כרתי, כרישים, קפלועות (רש"י צילה דף יז ע"ב), חליר (רש"י צמדצר יא, ה.).